

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Underfølgelse

om

Officerens hensigtspassende Dannelse.

Et

Indbydelses-Skrift

til den offentlige Examen,

som begynder den 17 Octob. 1808 i Odense Cathedral-Skole

af

H. O. Björn,

Overlærer i Mathematik, Physik og Naturhistorie.

H. O. Björn
Odense

Odense,

Trykt hos S. Hempel,

Eier af Fyens Stifts Adressecantr og Bogtrykkerie.

Jaget det kunde synes befynderligt ved en Anledning om denne, at afhandle militairiske Gjenstande, saa saae jeg det dog i nærværende Tidspunkt, da Fædrelandet er indviklet i Krig, for et ikke ganske upassende Æmne, saa meget mere som Krigerens Dannelse ikke bør udgjøre en ubetydelig Deel af den offentlige Undervisning.

Hos vore Forfædre var det Krigerens hærdede Arm, der som oftest bestemte Krigenes Udfald; derfor dannede man Kjæmper overensstemmende med den Tidsskikkelse at føre Krig paa; man kjendte ingen Dyd uskat-
teligere for en Kriger end Mod forenet med kraftfulde Arme. — Efter dette Princip opdroge Spartanerne deres frygtelige Ynglinger, efter dette dannede Rommerne deres tilkommende Erobrere; derfor siger Horats om den udfævende Yngling:

— — — *cur apricum*

*Oderit campium patiens pulveris atque solis?
cur neque militaris*

*Inter æquales equitat, Gallica nec lupatis
Temperat ora frenis?*

*Cur timet flavum Tiberim tangere? cur olivum
Sanguine viperino*

*Cautius vitat? neque jam livida gestat armis
Brachia, sæpe disco,*

Sæpe trans finem jaculo nobilis expedito?

Det var altsaa de Legemsøvelser, der kunde give Kroppen Smidighed og Styrke, der kunde opvække hos den unge Borger et Mod, som trodsede Farer, en Æresfølelse, der ikke fandt nogen Opofrelse for store Naar det gjaldt om at udmærke sig blant sine Landsmænd, som udgjorde den rommerske Ungdoms Beskjæftigelse. — Ved deres idelige Krige var der aabnet der en Skole for deres tilkommende Bestemmelse; derfor gaves der hos dem Generaler ikke saa meget ved Korsten dannede, som i Felten oplærte; uagtet man ogsaa i Historien finder Exempler paa dem, som uden for Kamppladsen søgte at samle Erfaringer i denne Henseende; saaledes fortæller man om Lucullus, at da han reiste til Krigen mod Mithridates, tilbragte han hele Reisen med at læse sine Forfædres Bedrifter.

Men efterat man ved Krudtets Opfindelse i det 13de Aarhundrede havde lært at bekjæmpe sin Modstander paa Afstand, begyndte den physiske Styrke at spille en mindre vigtig Rolle paa Krigens Skueplads; det var ikke mere de physiske Kræfter allene, men ogsaa

intellectuelle, der opfordredes til Strid. — Det var ikke mere Mand mod Mand, men Hære mod Hære, der opbøde deres Styrke, deres Mod og deres Indsigter. Ved sine Manøvre have vi derfor seet smaa Hære at adsplitte talrige udisciplinerte Tropper, ved hvis Vaaben hine under en bedre Organisation og bedre Indsigter vilde have været synderknuste. I selv disciplinerte Tropper have vi ofte seet at bukke under for en i Antallet svagere, men i Krigskunsten overlegen Fjende; Havde Preussens store Frederik talt Ruslands, Østerrigs og Frænkrigs talrige Hære, i Stedet for at maale sig med dem, da vilde glimrende Seire aldrig have foreviget hans Minde; men han tænkte som Spartaneren, er Fjendens Hær saa stor at dens Pile kan formørke Solen, da have vi den Fordeel, at kunne stride i Skyggen.

Kaste vi nu et Blik tilbage paa den Række af Aar, ja man kunde næsten sige den Række af Aarhundreder, igjennem hvilke Krigene paa denne Maade have været førte, saa vil man ikke undres over, om Krigsvidenskaben var stegen til en betydelig Grad af Fuldkommenhed. Den menneskelige Siel, rig paa Opfindelser og begjerlig efter Ære, pleier fielden at standse paa en Bane, som Fyrsten belønner med de største Hæderstegn, og som Folket betragter med Beundring, fordi Følgerne af Fædrenelandsforvarernes Heltedaaed ere mere eclatante og ligge nærmere for Øinene. Men uagtet disse Fordele vil man kuns dog finde et ringe Antal, hvis Sjels Udvikling haver udmærket sig i dette Fag; naar derimod Historien fremviser i andre mindre opmuntrede Fag Skarer af heldige Dyrkere. Og hvori ligger vel

Aarsagen dertil? Udømtvivl i det urigtige Synspunkt, fra hvilket man — især i Fordoms Dage — har betragtet Officeren som den, hvis Bestemmelse det var blot at stride med de fysiske Kræfter, og dog er sikkerligen de Tilfælde, hvori disse fornemmelig anvendes, langt færre, end de, som frembyde sig for Brugen af de intellektuelle. Man har maaskee troet, at den praktiske Øvelse, som man for Menneskehedens Skyld maa ønske saa sjelden som muligt, var den eneste Skole hvori Officeren med Hæld kunde uddanne sine Talenter; en Mening, som Fornuften misbilliger, og for hvilken Erfaringen ikke kan fremsføre uomstødelige Beviis. Det er ikke Praktikken der udvikler Sjeleevnerne saa meget, som den sætter dem i Stand til at gjøre en lettere og mere hurtig Brug af den allerede modtagne Udvikling. Vel have enkelte Mænd uden foregaaende Forberedelse i Krigsvidenskaberne, men næppe uden foregaaende Sjelsudvikling, svunget sig i Veiret paa Kamppladsen; men hvor stort er disse Antal? torde man vel citere dem anderledes blandt Krigere, end som Autodidaktiker blant Lærde. Om begge kan man sige: at de selv heldigen have udviklet sig; men man torde vel og paastaae, at de under en mere henfigtspasfende Veiledning vilde have bragt de endnu langt videre. Men fordi der gives Autodidaktiker, deraf vilde vel næppe nogen Fornuftig uddrage den Slutning, at man ikke behøver Skoler og Undervisningsanstalter; fordi der gives fødte Generaler derfor behøver man ikke at danne dem. Udmærkede Mænd i dette Fag vilde da blive langt sjeldnere, end de virkeligen ere; og om den Stat, der vilde hyld dette Princip, og altsaa kaste sig i Skjebnens Arme

unde man med Rette sigte: at den havde samlet Hæere;
 aen ikke dannet dem; den havde givet dem Navn af
 Fædrenelandsforvarere, men ikke sat dem i Stand til
 at opfylde det hellige Krav, som Fædrenelandet havde
 il dem. Vilde man endog tilstaae at Staten ikke der-
 er var overladt til Skjæbnen, da Historien fremfører
 alrige Exempler paa, at hver Krig har frembragt sine store
 Mænd, der paa Valpladsen have opfvunget sig, og at
 sin Sætning altsaa ikke beviser andet, end at disse
 ikke have viist sig i saa udmærket en Grad, som de
 ved bedre Forberedelse vilde have været i Stand til;
 la bør man betænke, at dersom man bestemte denne
 Skole for den eneste til at danne Hærførere, saavel de
 mindre som de større, maatte den blive een for de
 fleste Stater alt for kostbar Skole. Armeer maatte da
 laaes for at lære at slaae, og kuns Skaden var den
 der gjorde klog. Man havde da ikke i sin Magt at fore-
 bygge Tabet, men Bestræbelsen maatte blot gaae ud
 paa at oprette det engang lidte. Ikke kan man mod
 denne min Sætning fremføre Frankrigs stolte Genera-
 ler; thi netop i dette Exempel vil man finde min For-
 mening stadfæstet. Først efter 12 til 15 Aars uophørlige
 Krige have disse viist sig i deres meest glimrende Epoke,
 og iblant dem, skjøndt deres Tal er stort, vil man
 dog kuns finde faare saa, som paa denne Maade have
 tiltrukket sig Europas Beundring. Ikke er det Frankrigs
 store Keiser, der paa denne Vei naaede Maalet; i Bri-
 enne lagdes Spiren til den Sæd, som udvikledes i
 Italien og Egypten; og som ved Niemens Bredder bar
 fuldmodne Frugter. Hertil kunde endnu føies, at det
 kuns er Mænd begavede med fortrinlige Anlæg, der paa
 denne Maade bane sig Veien; naar derimod de jevne

Generer, der udgjøre det største Antal, næppe uden foregaaende Udvikling ville ved den blotte praktiske Øvelse være i Stand til at udføre glimrende Handlinger; ja man torde vel endog paastaae, at disse — selv ved den omhyggeligste Dannelse — næppe nogensinde vilde blive skikkede til at være øverste Hærsførere. Man undres ikke over denne min Paastand, naar man betænkter det vigtige Krav Folket har til den øverste commanderende Feltherre; naar man betænkter, at hele Krigens Udfald ofte beroer paa ham allene, at Landet Skjæbne er lagt i hans Hænder. — Hvor mange Exemp-ter kunne ikke af Historien fremføres paa Stater, som skjøndt ubetydelige have hævet sig ved den øverste commanderende Feltherres Daad, og paa dem, som ved denne sammes Uduelighed ere styrtede i Elendighedens Afgrund. I Grækenlands blomstrende Periode, da man af Generaler toge Statsbestyrere, var dette især indlysende; da saae man Stater staae og falde med enkelt Mand. — Saalænge Pelopidas og Epaminondas stode i Spidsen for den thebanske Armee var sammen frygtelig, endog for de til Krig vante Spartaner; men da denne i det berømmelige Slag ved Mantinea endte sin hæderfulde Bane, nedfank Theben snart til sin forrige Ringhed. Hvor vigtig at Epaminondas selv anfaa- lige Generaler for at være, seer man deraf, at da han efter sit dødelige Saar ved Mantinea forlangte at Daiphantus og Jollidas, de 2 Generaler som han anfaaede for de eneste der vare værdige til at beklæde hans Post, skulde komme til ham, og man sagde, at de vare døde, svarede han: raad da Thebanerne til at gjøre Fred.

Før-ret at oversee alle de Egenskaber, der bør findes hos den Øverstcommanderende, behøver man kun at betragte den Skildring, som Anacharsis leverer over Epaminondas: „*Vous l'admireriez plus, si vous l'aviez suivi dans ses expéditions; si vous aviez étudié ses marches, ses campements, ses dispositions avant la bataille, sa valeur brillante, et sa présence d'esprit dans la mêlée; si vous l'aviez vu toujours actif, toujours tranquille, pénétrer d'un coup d'oeil les projets de l'ennemi, lui inspirer une sécurité funeste multiplier autour de lui des pièges presque inévitables, maintenir en même temps la plus exacte discipline dans son armée réveiller par des moyens imprévus l'ardeur de ses soldats, s'occuper sans cesse de leur conservation et sur tout de leur honneur,*“ — og man vil da næppe længere tvivle paa, at det kun er Mænd af udmærkede Talenter, som bør anses værdige til at beklæde denne for Staten saa vigtige, og for Manden selv saa hæderfulde Post. — Men til Lykke for en Stat er det ikke uundgaelig nødvendigt at have mange af disse udmærkede Mænd, men desto flere subalterne, hvis rigtige og hensigtspassende Dannelse bør især være Staten meget magtpaaliggende, ifald den vil vente nogeninde at afværge Magt med Magt; og det saa meget mere, som selv de sildigere Dages Erlaringer lært, at talrige, men ikke veldannede Hære kunde i saa Dage ganske tilintetgjøres; at en Armees Styrelse berøer ikke saa meget paa Soldaternes Mængde som paa Officerenes Mod og Indfigter.

Den første Pligt altsaa ved en Armees Organisation er den at danne dulige Officerer, det er saadanne som

besidde Legems Styrke til at udholde de med Krigen forbundne Befværligheder, Mod til at trodse mødende Farer, Indsigt i deres Fag til at udføre deres Handlinger paa den rette Maade, og Aandsnærværelse til i Trængslens Øieblik at gribe de rigtigste Forholdsregler. De Mænd, der besidde disse Egenskaber, paa dem kan Fædrelandet i Farens Time stole, de allene kan fortjene det hæderlige Navn af Fædrelandets Forfvarere, de kan gjøre billig Krav paa Medborgeres Agtelse og Tillid, som bør være den sødeste Belønning for anvendt Møje. Paa den anden Side maatte man derimod meget befrygte, at det Land, hvis Forfvarere manglede disse Egenskaber, vilde blive uden Forfvar og til Priis for enhver Fjende.

I Hensende til Legemsstyrke — Legemsmukhed burde vel næppe qualificere nogen til en Officerplads — a) burde der kuns egentlig tages Hensyn til, om de til Officeer bestemte Subjekt har en god Konstitution. Den tidlige Undervisning i de gymnastiske Øvelser vil da styrke Legemet og give ethvert Lem den behørigt Smidighed, uden hvilken Lethed og Hurtighed i Bevægelserne ikke kan finde Sted. Aldrig burde Undervisning i samme savnes ved noget Institut, og allermindst ved det, som er bestemt til den Militaires Dan-

*) Anm. Det er kuns til *Corps d' honneur* at det burde tages Hensyn til Legemets skjønne Figur. Vel anlaae Athenierne selv det for Spot, at de sendte Lacedemonierne *Tyrtacum*, som var halt, til Anfører mod *Mesfentierne*, men Lacedemonierne, hvis Konge *Agefilaus* ogsaa var halt, tænkte: *melius esse iucisfu regem, quam iupperio regnum claudicare.*

nelse; men den bør indrettes saaledes, at den kan
 svare til sin Bestemmelse, at give Legemet Smidighed
 og Styrke, og ikke til at danne Kunstnere og Gjøg-
 lere; thi den første Regel for ald Dannelse bør upaa-
 tvivleligen være den, at sørge for at Sjels- og Le-
 gems-Styrke kan vandre i uadskillelig Forbindelse. *Loin
 que la véritable raison de l' homme, siger Rous-
 seau, se forme independamment du corps, c'est la
 bonne constitution du corps, qui rend les operations de
 l'esprit faciles et sûres.* I Oldtidens Dage, da man fatte
 største Priis paa Legemsfærdigheder, og søgte at lede
 ald Dannelse derhen, syndede man maaskee ligesaa
 meget mod denne Regel, som siden, da man for-
 faldt til den anden Yderlighed, og tillagde allene
 Sjæls Dannelse nogen sand Værdi. I de sildigere
 Tider har man begyndt at gaae den rigtigere Mittel-
 vei at forene begge Dele, dog staaer endnu i denne
 Hensende meget tilbage at ønske; vi have endnu
 ikke berøvet vore Efterkommere ald Leilighed til for-
 bedre Indretninger.

For Modet vilde det maaskee være ligesaa vanske-
 ligt at anlægge nogen Skole, som over samme at an-
 stille en Examen uden paa Valpladsen selv. Maaskø
 var des ikke uden Hensy hertil, at Grækerne anstil-
 lede de olympiske Lege, Rommerne deres Øvelser paa
 Marsmarken, og Middelalderens Krigere deres Rid-
 derøvelser. Blev vel deres Hensigt ikke altid opnaet;
 var det maaske ikke altid Seiervinderen heri, der til-
 lige var Seiervinder i Krigen, saa kan man dog ikke
 nægte, at Handlinger, som stedse ere forbundne med
 Fare, jo hårde Modet. Lad os blot betragte Spø-

mænd; vi vil upaatvivleligen blant dem finde langt flere modige og driftige Mænd, end blant dem, hvis hele Liv har været en Kjæde af rolige og for Farer frie Handlinger. Ogfaa i denne Hensende have de gymnastiske Øvelser sin Nytte; da deres Udførelse stædfe er forbunden med tilfyneladende Fare, faa kunne de med Fordeel anvendes til fra den tidlige Alder at styrke Modet. Vel gives der nogle som paastaae, at Modet er mere medfødt end erhvervet, og man kan vel heller ikke nægte at jo Temperamentet har stor Deederi, men den fornemste Aarsag til Frygtagtighed ligger dog upaatvivlelig i en vrang Opdragelse. Dog deraf følger ikke at samme jo kan forøges. Upaatvivlelig gives der de, som af Naturen ere meget frygtfomme, og hvor denne Sjeleevne fielden naaer nogen betydelig Grad af Udvikling, men en opmærksom Opdrager vil bedre i den tidligere Alder end tiden opdage denne Mangel, og itide forekomme, at et sligt Subject ikke placeres paa en for ham faa upasfende Maade, Med den tilvoxende Alder, da Sjelens Yttringer fielden vise sig faa aabenhjertigo som i Ynglingsalderen, vil denne Feil derimod vaukseligere opdages. Politisk urigtig vilde det i denne Hensende vel næppe være, om Krigerens Øvelser vare forbundne med mere Fare, end de sædvanlig i Fredstider ere, for at give den Unge tidligere en rigtig Idee om, at det egentlig er denne Stand. Pligt, at vove sit Liv. Skulde Eiendommens Forsvarrelse, som er Selskabets Bestemmelse, ikke torde kræve dette Offer, naar vi see den blotte Vindesygge aarligt at give Tusinder til Priis for Bølgerne.

Et ikke mindre vigtigt Requisite for en duelig Officer er en dannet Sjæl, udrustet med de til det militaire Fag hørende Videnskaber; men til sammes Erholdelse udfordres, at Sjælen i den tidligere Alder bør sysfættes, ikke saameget for at indsamle et Forraad af Kundskaber, men mere med Hensyn til Sjeleevnernes harmoniske Udvikling. Om den Alder især kan man sige: *non multa sed multum discendum est*. Men da der vel næppe gives nogen Videnskab, som — rigtig anvendt — ikke skulde være skikket til at udvikle Sjeleevnerne, saa var det saa meget mere gavnligt, om de til Officerens Fag hørende Videnskaber tidlig til dette Øie med bleve anvendte, og uophørligen fortsatte, indtil at Sjælen havde naaet en vis Grad af Modenhed. Sjelden vilde man da have Leilighed til at spore Sjælsfvaghed hos en Stand, hvis Forretninger upaatvivleligen efter den nærværende Krigsmaade mere sætte de intellectuelle end physiske Kræfter i Virksomhed. Vel gives der Pædagoger, som paa staae, at de militaire Videnskaber ikke er skikkede til harmonisk at udvikle Sjeleevnerne, fordi der efter deres Paa stand ikke er nogen passende Overgang fra de blot sandfælige til de mere abstracte Gjenstande, som de forskjællige Grene af Mathematiken frembyde. Men skulde denne paaberaabte Mangel opføres, vilde den maaskee lettere findes i Docentens urigtige Fremgangsmaade, end i Videnskaben selv. Naar denne blev drevet som Undervisningens Hoved-Gjenstand, og altsaa Foredraget aabnet en vid Mark, vilde man maaskee mindre spore denne tilsyneladende Mangel.

Aldrig vil Routine kunne erstatte Sjeleevnernes Uddannelse, men tvertimod vil denne Routine, som man

ikke fielden har troet at burde nøgte Videnskabsmanden, i kort Tid forhverves af den, der har dannet Aand nok til at trænge ind i sine Forretningers Væsen. Vel kan det ikke være Officerens Bestemmelse paa Studerekammeret at tilbringe sin hele Tid med speculative Beskjæftigelser, men han bør ligesaa lidet gaae over til den anden Yderlighed, ikké nogensinde at tage en tilfit Fag henhørende Bog i Haanden. I Fredstider maae han søge at berige sig med andres Erfaringer for i paa-kommende Tilfælde at gjøre en hurtig og let Anvendelse deraf. Finder det modsatte Sted; har enhver fra bestemte Forretninger ledig Time Kjedsommelighed for ham, naar han ikke kan tilbringe den paa Promenader eller i Selskaber; da maae Grunden dertil fornemlig søges i hans første søilfulde Dannelse. Ikke tilstrækkelig bekjendt med de første Grunde i sin Videnskab, vil han ikke uden stor Vanskelighed paa egen Haand kunne arbeide sig igjennem; hvad altsaa naturligere, end at sliig en Sysselfættelse maae være ham ubehagelig; den til Arbeid uvante Sjel frygter immer for megen Anstrængelse, naar derimod den arbeidsvante med Mod gaaer Vanskelighederne imøde. Enhver Videnskab har i Begyndelsen sine Besværligheder, og først efter at man har bragt det til en vis Grad, viser sig det tilløkkende ved samme; først da finder manden saa behagelig, at man higer efter at gribe enhver ledig Time, for at sysselfætte sig med samme. Lægger man endnu hertil den Hindring, som Officerens glimrende Dragt lægger især den Unge i Veien, i det den fortrinlig smigrer hans Førfængelighed, og indgyder ham Lyft til, saa ofte som Leilighed frembydes, at vise sig offentlig; saa vil man ikke undres over, om

Sjels-Kulturen hos denne Stand staaer paa et saare lavt Trin, naar ikke en tidlig henfigtsmæssig Dannelse og en i Armeen opvakt *esprit* har søgt at raade Bod derpaa.

I Henseende til det fjerde Requisite, Aandsnærværelse; gjælder for en Deel hvad der er sagt om Modet; begges henfigtspæsende Udvikling fordrer en dybt-tænkende Pædagog's hele Anstrængelse; for en Deel have de vel begynde deres Grund i Temperamentet og Legemets Svagheds- eller Sundheds-Tilstand, men en fornuftig Dannelse kan uendelig bidrage til at give Karakteren den Fasthed og Styrke, som kan erstatte de medfødte Mangler. En vigtig Hindring for Erhvervelsen af dette Requisite er upaatvivleligen den, at holde Ynglingerne langt for længe i Ledebaand; de tabte derved ald Selvstændighed i deres Handlinger, lære ikke at sætte deres egne Sjelskræfter paa Prøve, og ved enhver fremmed Ting som møder dem, ere de strax forlegne og af Misbillid til deres egen Sjelsstyrke see de sig strax om efter Andres Raad. En fornuftig Opdrager vil derfor ikke sjelden give Ynglingen Leilighed til Selvvirkomhed; ofte unddrage ham sin ledende Haand og lade ham gaae villene; ja endog ofte lægge ham uformærkt Vanskeligheder i Veien for hans Handlinger, og indvikle ham saaledes, at han kuns med Møie reder sig ud deraf. Paa denne Bane vil han ikke sjelden snuble, men selv naaer han søge at reise sig; den Erfaring han derved indsamler sig, vil være ham for det Tilkommende gavnligere end de ypperligste Forskrifter; han bliver derved gjort opmærksom paa de Sjeleevner, som maaskee endnu ligge i Dvale, og lærer tidligen at vurdere sit eget ind-

portes Værd. Sjelen danner sig derved et System af Klogskabsregler, som i Livets forskjellige Stillinger er for ham langt mere anvendelige og brugbare end Granskensens af ham ikke saa tydeligen gennemskuede Forskrifter.

Til at danne Officerer med de ovenfor anførte Egenskaber udfordres Tid og Penge. Der maatte til dette Øiemeds Opnaaelse anlægges Militær-Skoler, hellere for mange end for få, hvori de til Officerer bestemte Subjekter kunde fra den tidlige Ungdom nyde den behørig Dannelses. En Regjering kan ikke for ofte frembyde for sine Underaatter Leilighed til at danne sig skikkede til deres tilkommende Bestemmelse. — Næppe burde nogen Provinds af Størrelse som Fyen mangle en Militær-Skole, eller i det mindste en Indretning, hvori der gaves Leilighed for de til Officerer bestemte Subjekter at lære de militære Videnskaber. Vilde man maaskee indvende, at det behøriges Antal Skoler ble paa denne Maade en for Staten altfor kostbar Indretning, da behøver man kun at betænke, at det ikke er Kadetakademier, der paa denne Maade skulle oprettes; at man, indtil Tider og Omstændigheder tillode, at give dem en mere udstrakt Indretning, kunde forbinde dem med andre Undervisnings Anstalter, blot med den Modification, at der oprettedes en egen Klasse for de Militaire, ligesom man ved adskillige Skoler allerede har oprettet Handelsklasser. Sikkerligen vilde man ikke seile, om man heri fulgte det samme Princip, som det der bevægede Den Høikongelige Direction for Universtitetet og de lærde Skoler til at foreslaae Midde-Skolers Oprettelse, hvis Henhgt uden Tvivl er, at

eder, hvor Omstændighederne ikke tillode en fuldkommen organiseret Skole, dog ikke skulde berøves al Eilighed til videnskabelig Dannelse. Er derimod Militair-Skolernes Antal for ringe i Forhold til Landets værende Hær, da vil en Følge deraf være, at enten aae Armeen mangle fulde Officerer, eller Skolerne vil fyldes med saa stort et Antal Elever, at det ikke er muligt at opnaae den fuldkomne Dannelse. Ere de tilfældige anlagte i folkerige og som en Følge deraf kostbare Skoler, da vil de færreste Forældre være i Stand til at lade deres Opofrelser som der udfordres, ifald deres Børn i den tidlige Ungdom skal nyde en hensigtsmæssig Dannelse. Rigtigst vilde det nok altsaa være, at anlægges flere Militair-Skoler, fra hvilke Eleverne efter en hensigtspæsende Dannelse i større eller mindre Grad, saavidt Omstændighederne tillod at give disse Indretninger en mere eller mindre udstrakt Mark, kunde gaae over til et militair Academie, hvor de da i kortere Tid vilde kunne tilbringe de for dem bestemte Cursus. Det behøver vel næppe at erindres, at ingen burde nægtes Adgang til et militair Academie fordi han ikke havde frequenteret Militair-Skolerne, naar han ved tilbørlige Kundskaber qualificerede sig til samme; ligesaa lidet som nogen burde nægtes en Officers Plads, fordi han ikke havde frequenteret det militaire Academie, naar han iøvrigt den foreskrevne Examen lagde sin Duelighed for Dagen. Det vilde ogsaa stride imod det almindelig anerkendte Princip, at det er Statens Pligt allene at drage Ansvar og Omfarg for, at der gives Undervisningsanstalter, men det bør overlades til Forældrenes frie Valg, om de vil

betjene sig af samme; eller om de see sig i Stand at afbenytte andre efter deres individuelle Overbevisning mere passende Midler til deres Børns Dannelse. — Sa længe altsaa det for disse ikke er fysisk umuligt, eller de ikke have afftaaet deres Ret, bør Staten ikke bestemme denne Vei som den eneste, paa hvilken Forældrene kan naae deres Bestemmelse med Børnene.

De Slags Militair-Skoler hvor halvvoxne eller næst voxne Ynglinger dannes til Officerer, burde ikke finde Sted; have de i den Alder ikke allerede faa man Kundskaber, at de kunne gaae over til de militaire Academier, saa troer jeg, man med Sikkerhed kan paaftaae at Hensigten kuns med den mindste Part vil blive opnaaet. Deres hele Læren bliver for det meste overflødig, da deres eneste Beskræbelse er at gaae frem i stærke Skridt for at naae Maalet. Deres Hukommelse belæses da med en Mængde Gjenstande, som de mangler paa harmonisk udviklede Sjeleevner ikke ere i Stand til at ordne, og deres Hoved ligner mere et Pultekammer end et vel meubleret Værelse. Med hurtigere Skridt end de gik frem, vil de igjen gaae tilbage og inden føie Tiid vil der ikke mere være Spor tilbage af den tilforn nydte Undervisning. — Man burde derfor egentlig kuns ansee dette Slags Skoler som saadan der vare oprettede til at afhjælpe en øieblikkelig Tranng, men aldrig som vedvarende Indretninger. Naar et tilfældigt Antal Militair-Skoler engang vare oprettede vil man sikkerligen ingen Grund have til at befrygte Mangel paa duede Officerer, og det især ifald der Gagement enten blev bestemt mere overensstemmende med denne Stands Fornødenheder, eller, hvilket v

gavnligere for det Almindelige, det Glimrende blev set for mindre nødvendigt for samme, hvis sande temmelse sikkerligen ikke kan være ved udvortes Pynt tiltrække sig Folks Opmærksomhed. Skulde man for me kunne citere nogen ædel Grund, maatte den natvivleligen hentes fra Fornuften, og hvilken anden ide det da være end den, at opvække hos Officeren for ham saa nødvendige, men og for ethvert ho-

Menneske uundværlige Æresfølelse. Vilde man imod tage sin Tillugt til Erfaringen, fandt man neppe noget som taledede til dens Førfvar. — Den romske Hær, uvidende om Sold og Mundering, skaffede sig Navn af Verdens Erobrer. Ikke skal Persi- pyntede Hære rose sig af deres Seire over de af el Frihed og Fædrelandskjerlighed bejælede Græker. De kan Nutidens Aarbøger fortælle os de Heltegjerger som Englands skjøndt munderede Tropper de for Dagen i Begyndelsen af Revolutionskrigen d Frankrigs bejælede Hære. Tør man vel slutte norske Brødre udgjøre glimrende Korps, fordi vi dem flaae Kjæmpeslag mod overlegen Fjende. Tvertod lærer Historien os, at Romerne kuns saalænge vare ierherrer, som Nøisomhed og Tarvelighed fandt Sted s dem; men da de fik Smag paa asiatisk Pragt og blevnet; da Overdaad havde feiret over dem, kunde ikke længere modstaae deres Fjender.

Den sande Æresfølelse, som ved Glimmer snarere ekkes end hæves, vandrer ikke ad denne Vei; paa glysningens Bane maae den søges. Den Armees, hos ilken det engang var bleven *esprit de corps* at ud- erke sig ved Indsigt, Dulighed og ædel Mod, vil ane trods de største Hære.

Man vilde maaskee indvende, at siden Fordringer til en duelig Officer ere saa betydelige, maatte eet de kraftigste Opmuntringsmidler, Avancement paa Valpladsen, for endeel falde bort. Derfor denne Indvending gjaldt i det hele, maatte man ansee det et betydeligt Tab. Mennesket er og bliver bestandig Empirist det behøver idelig Opmuntring, og ingen Tilskader Embedsiver mere end Anciennitetslister. — Men behøver kuns at betragte Emhedsmanden i en saadant Stilling, hvor Veien til bedre Udsigter for Fremtiden er ham spærret, — og man vil da ikke sjelden finde at han med en utilgivelig Skjødsløshed opfylder sin Pligt, naar ikke ædel Pligtfølelse har fæstet Rødder hos ham. Men man vil strax indsee, at denne Indvending ikke kan gjælde hvad Officerene angaaer; thi da er det forudsættes, at disse have allerede erhvervet de nødvendige Kundskaber, saa kan intet i den Henseende være deres Forfremmelse i Veien, og den maatte meget hellere ønskes, som Valpladsen er næsten den eneste Prøve de kan underkastes i Henseende til Mod og Tapperhed. Anderledes vilde det derimod forhold sig med Underofficerer og Gemene, forudsat at de ikke havde den behørigte Dannelse, thi i saa Fald burde naturligvis ingen Indvending gjøres mod deres Avancement. Men skulde det da ikke være muligt at have andre Opmuntringsmidler, og kunde man desuden fra en Heltegjerning strax slutte til en Officers Duelighed? man havde kuns eet rigtig nok vigtigt Reqvirit, nemlig Mod. Til Bestyrkelse af denne Mening kunde anføres, at man ser Frankrigs Soldater prydede med Æreslegions Tegn, men ikke avancerte. Tværtimod burde man paatvivleligen være meget varsom med at eftergive

gen af de anførte Requisites. En Armee, hvis Officerer besidde dem, vil være Staten et sikkert Værn. Ikke skjulte Miner eller aabenbar Feide skal trodse den Hær, som Oplysningens Aand besjeler. Held den Stat! hvis Borger sikkerhed paa disse Klipper har øpreist sin stolte Borg.

Den offentlige Examen i Odense Cathedral-Skole tager sin Begyndelse Mandagen den 17 October Kl. 8 og fortsættes de følgende Dage fra 8 til 12 om Formiddagen og fra 2 til 5 om Eftermiddagen. — Lærernes, Disciplernes og Videnskabernes Venner og Velyndere indbydes herved til at bære denne Prøve med deres Nærværelse.